

Netríkið Ísland 2008-2012

Stefna ríkisstjórnar Íslands um upplýsingasamfélagið

**Forsætisráðuneytið
Maí 2008**

Ávarp forsætisráðherra

Ríkisstjórnin hefur markað stefnu um upplýsingasamfélagið fyrir árin 2008 til 2012 undir kjörorðinu, *Netríkið Ísland*. Þetta er í þriðja sinn sem íslensk stjórnvöld markað slíka stefnu. Heiti hennar vísar til þess að alla opinbera þjónustu verði hægt að nálgast á Netinu eftir því sem við á. Einnig vísar heitið til þess að ríkið vinni sem ein heild eða eitt samhæft net en slík samhæfing er lykilatriði til að bæta megi opinbera þjónustu, auka skilvirkni og stuðla að öflugri framþróun.

Ísland er framarlega í heiminum í ýmsum þáttum upplýsingatækninnar. Má þar nefna tölvueign, tölvunotkun, netnotkun og notkun þeirrar þjónustu sem í boði er á Netinu. Talsvert hefur hins vegar skort á framboð á slíkri þjónustu af hálfu opinberra aðila og hefur Ísland dregist aftur úr samanburðarríkjunum. Mikilvægt er að breyting verði þar á og þjónusta er því rauði þráðurinn í hinni nýju stefnu. Framtíðarsýnin er sú að Íslendingar verði fremstir þjóða í rafrænni þjónustu og nýtingu upplýsingatækni. Til mikils er að vinna fyrir fólk og fyrirtæki sem með bættri þjónustu geta sparað bæði tíma og fjármuni. Auk þess eykst skilvirkni í ríkisrekstri til hagsbóta fyrir samfélagið í heild.

Mikilvægt er að vel takist til með framkvæmd stefnunnar en árangur ræðst af því að opinberir aðilar taki höndum saman um að móta samhæft net opinberrar þjónustu þar sem gögn ferðist milli stofnana en ekki fólk.

Geir H. Haarde

Stjórnendasamantekt

Framtíðarsýn

Íslendingar verði fremstir þjóða í rafrænni þjónustu og nýtingu upplýsingatækni

Leiðarljós

Notendavæn og skilvirk þjónusta – engar biðraðir

Þjónusta

Ísland verði netríki – gæðaðþjónusta með sjálfsafgreiðslu á einum stað

- Sjálfsafgreiðsla á Netinu – umsóknir, vottorð, tilkynningar, tímapantanir, gagnaskil
- Netmiðstöð – öll þjónusta aðgengileg á einum stað á Island.is
- Upplýsingaþjónusta – aðgengi að persónubundnum og almennum gögnum í vörslu opinberra aðila
- Netborgarinn – gæðaðþjónusta miðuð við þarfir allra

Skilvirkni

Netríkið verði skilvirkt, einfalt og öruggt – gögn ferðist milli stofnana en ekki fólk

- Samræmt heildarskipulag – stöðlun, samræming, samvinna og öryggi
- Einfaldari stjórnsýsla – lykilverkefni
 - o Rafræn skilríki, rafrænar greiðslur, rafræn innkaup
 - o Samræmt aðgengi að lykilskrám í vörslu opinberra aðila
 - o Minni skrifinnnska, aukin sjálfvirkni
 - o Hindrunum rutt úr vegi, meðal annars lagalegum
 - o Störf óháð staðsetningu

Framþróun

Samkeppnishæfni netríkisins byggist á virku lýðræði, góðri menntun og öfluglu atvinnulífi

- Nýsköpun og rannsóknir – vera skrefinu á undan
- Menntun – virk notkun upplýsingatækni við nám og kennslu
- Samskipti og lýðræði – auknir möguleikar fólks til þátttöku í ákvarðanatökufærlum opinberra aðila, tilraunir með rafrænar kosningar á sveitarstjórnarstigi
- Atvinnulíf – áhersla á útvistun og notkun upplýsingatækni til að bæta alþjóðlegt samkeppnisumhverfi íslenskra fyrirtækja

Inngangur

Stefnan byggist á þremur stoðum, þjónustu, skilvirkni og framþróun. Fyrir hverja stoð eru sett fram markmið ásamt aðgerðalista. Í stefnunni er að finna lista yfir helstu aðgerðir en þar sem upplýsingasamfélagið er í örri þróun og umhverfið breytist hratt getur slíkur listi aldrei orðið tæmandi. Því er mikilvægt að útbúa framkvæmdaáætlun og endurskoða hana árlega.

Til þess að árangur náist í framkvæmd stefnunnar er nauðsynlegt að ráðuneyti og stofnanir vinni að markmiðum hennar með því að:

- Kynna starfsmönnum framtíðarsýn, leiðarljós og aðgerðir
- Skilgreina og þekkja þarfir viðskiptavina
- Virkja starfsmenn til að finna árangursríkar lausnir sem auðvelt er að hrinda í framkvæmd
- Fara reglulega yfir framkvæmdina til að tryggja að leiðarljósi stefnunnar sé stöðugt fylgt

Í stefnunni eru notuð hugtökin netríki og netborgari. Netríki vísar til þeirrar framtíðarsýnar að þjónusta ríkisins, þ.e. opinberra stofnana og ráðuneyta, verði samhæfð og aðgengileg á Netinu. Með netborgara er átt við einstaklinga og fyrirtæki sem nýta sér þjónustu ríkisins á Netinu.

Stefnan er í samræmi við stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnarinnar frá 2007, en þar kemur meðal annars fram:

Unnið verði að einföldun og nútímavæðingu stjórnsýslunnar, aukinni notkun á upplýsingatekni til að bæta opinbera þjónustu, auka skilvirkni og einfalda samskipti milli almennings og stjórnvalda.

Auk þeirra markmiða sem sett eru fram í stefnunni hafa stjórnvöld sett markmið á ýmsum sérsviðum sem mikilvægt er að unnið sé að samhliða framkvæmd stefnunnar. Má þar nefna verkefnið *Einfaldara Ísland*, fjarskiptaáætlun, áætlanir heilbrigðisráðuneytis um rafræna sjúkraskrá og heilbrigðisnet, stefnu menntamálaráðuneytis um upplýsingatekni í menntun, menningu og vísindum, stefnu stjórnvalda um opinn hugbúnað, stefnu um árangursríkan ríkisrekstur og innkaupastefnu ríkisins. Stefnan er einnig nátengd ýmsum markmiðum um umhverfismál því með aukinni þjónustu opinberra aðila á Netinu, fjarvinnu, fjarnámi og notkun fjarfundabúnaðar má spara ferðir og draga úr mengun. Að lokum má nefna að stefnan tekur mið af áætlun Evrópusambandsins fyrir upplýsingasamfélagið fram til ársins 2010.

Stefna þessi nær til áranna 2008 til 2012 og leiðarljós hennar er:

Notendavæn og skilvirk þjónusta – engar biðraðir

Þjónusta

Ísland verði netríki – gæðaþjónusta með sjálfsafgreiðslu á einum stað

Markmið

1. Sjálfsafgreiðsla á Netinu

Netborgarinn geti afgreitt sig sjálfur hvenær sem er, hvar sem er og án tafar. Það gildi um hvers kyns þjónustu þar sem því verður við komið, til dæmis umsóknir, vottorð, tilkynningar, tímapantanir, gagnaskil og fleira sem snýr að samskiptum við opinbera aðila. Hægt verði að fylla í eyðublöð á Netinu, senda inn, fylgjast með afgreiðslu og fá úrlausn mála. Biðraðir í þjónustustofnunum heyri sögunni til.

2. Netmiðstöð

Island.is verði netmiðstöð sem gefur yfirlit um þjónustu opinberra aðila. Þar verði á einum stað aðgengi að upplýsingum og þjónustu allra opinberra stofnana.

3. Upplýsingaþjónusta

Netborgarinn geti nálgast upplýsingar um sig sjálfan sem geymdar eru í kerfum opinberra aðila og einnig aðrar mikilvægar upplýsingar í vörslu opinberra aðila.

4. Netborgarinn

Gæði opinberrar þjónustu á Netinu verði aukin með því að miða hana við þarfir og ávinning netborgarans. Hugað verði að aðgengi og þörfum allra samfélagshópa svo sem fatlaðra, innflytjenda, þeirra sem búa í dreifbýli, erlendra viðskiptaaðila, eldri borgara og yngstu borgaranna. Í boði verði valkostir í búnaði við að nálgast opinbera þjónustu. Þannig þróist netríkið miðað við þarfir netborgarans.

Helstu aðgerðir

Sjálfsafgreiðsla á Netinu	Ábyrgð	Netmiðstöð	Ábyrgð
Tilkynning um búferlaflutninga innanlands, fæðingavottorð, hjúskaparstöðuvottorð ásamt annarri þjónustu Þjóðskrár	DKM	Aðgengi að öllum eyðublaðum opinberra aðila á Island.is og einstaklingsmiðaður aðgangur að persónulegum gögnum	FOR
Þinglýsingar, veðbókarvottorð og fleira	DKM/FJR		
Sakavottorð	DKM	Upplýsingaþjónusta	Ábyrgð
Lögreglustöð á Netinu, meðal annars tilkynningar til lögreglu	DKM	Minnt verði á endurnýjun skilríkja, til dæmis vegabréfa og ökuskírteina	DKM
Stofnun fyrirtækis og breytingar á fyrirtækjaskrá	FJR	Upplýsingar um rétt til afsláttar í heilbrigðisþjónustunni	HBR
Sending staðfesta afrita af skattframtölum til ýmissa aðila, stofnana og fyrirtækja	FJR	Aðgengi að hljóð- og myndefni Ríkisútvarpsins	MRN
Tekjuáætlanir og bráðabirgðaútreikningar vegna þeirra, umsóknir um elli- og örorkulífeyri ásamt annarri þjónustu Tryggingastofnunar	FTR	Aðgengi að íslenskum tónakortum hjá Þjóðskjalasafni	MRN
Umsóknir vegna atvinnuleysisbóta, fæðingar- og foreldraorlofs, styrkja til starfsmenntunar- og atvinnuþróunarverkefna ásamt annarri þjónustu stofnana félags- og tryggingamálaráðuneytis	FTR	Aðgengi á einum stað að bókasöfnum, minja- og listasöfnum, skjalasöfnum ásamt fleiri gagnasöfnum	MRN
Upplýsingamiðstöð heilbrigðismála, m.a. upplýsingar um framboð á þjónustu, hvert eigi að leita, rafrænar bókanir og annað sem getur auðveldað aðgengi	HBR	Árveknipjónusta á bókasöfnum, þ.e. ábendingar fyrir fræðimenn og almenning um efni sem berst safninu	MRN
Persónulegt heilsufarsyfirlit, meðal annars bólusetningar, komur á sjúkrahús og lyf	HBR	Leitarbær upplýsingaveita um þýddar lagagerðir sem heyra undir EES-samninginn	UTN
Námsferill frá grunnskóla til háskóla	MRN	Eigna- og stjórnunartengslabrunnur hjá Samkeppniseftirliti	VRN
Umsóknir um styrki á vegum menntamálaráðuneytisins, meðal annars úr bókmenntasjóði, kvikmyndasjóði og tónlistarsjóði	MRN		
Bifreiðaskráning, eigendaskipti bifreiða, skírteini flugmanna, skráning skips ásamt annarri þjónustu stofnana samgönguráðuneytis	SAM	Netborgarinn	Ábyrgð
Umsóknir um byggingarleyfi	SAM	Nýjasta tækni verði notuð til að veita þjónustu opinberra aðila til dæmis í nýjustu gerðir farsíma	Allir
Tilboð í tollkvóta fyrir kjöt, kjötvörur og osta	SLR	Reglur, viðmið, leiðbeiningar og fleira tengt framþróun opinberra vefja í takt við nýja tækni og auknar kröfur viðskiptavina	FOR
Umsóknir vegna skotvopnanámskeiða, leyfi meðal annars vegna dýrasýninga, dýrahalds og inn- og útflutnings hjá Umhverfisstofnun	UMH	Vefir ráðuneyta verði til fyrirmyndar varðandi innihald, nytsemi, aðgengi og þjónustu	Öll ráðuneyti
Umsóknir vegna löggildingar hönnuða og meistara, söluleyfi varnar- og eiturefna	UMH	Opinberir vefir fullnægi skilyrðum um aðgengi fatlaðra (a.m.k. kröfur W3C um A-vottun)	Allir
Gagnaskil meðal annars í tengslum við starfsleyfi, grænt bókhald og losun gróðurhúsalofttegunda hjá Umhverfisstofnun	UMH	Viðmið um ritun texta á vefjum opinberra aðila og aukinn hlutur þýðinga á erlend mál	FTR/Allir
Þjónustuveita fyrir diplómata, ræðismenn og friðargæsluliða	UTN	Kennslu- og námsgögn fyrir nemendur með annað móðurmál en íslensku, meðal annars myndaorðabók	MRN
Umsóknir um starfsleyfi og virka eignarhluta hjá Fjármálaeftirliti	VRN		
Umsóknir um vörumerki, hönnun, einkaleyfi og greiðslur hjá Einkaleyfastofu	VRN		
Upplýsingar og erindi frá eftirlitsskyldum aðilum til Fjármálaeftirlitsins	VRN		

Skilvirkni

Netríkið verði skilvirkt, einfalt og öruggt – gögn ferðist milli stofnana en ekki fólk

Markmið

1. Samræmt heildarskipulag

Netríkið Ísland starfi sem samhæfð stjórnsýslueining þar sem gögn flæði milli stofnana eftir þörfum viðskiptavina og upplýsingar verði samnýttar og endurnýttar þar sem því verður við komið. Hætt verði að margskrá upplýsingar. Stöðlun, samræming, samvinna milli stofnana og öryggi eru lykilatriði.

2. Einfaldari stjórnsýsla

Netríkið taki í notkun rafræn skilríki, rafrænar greiðslur og rafræn innkaup og vinni að öðrum nauðsynlegum lykilverkefnum. Einnig verði aðgengi að lykilskrám í vörslu opinberra aðila, til dæmis þjóðskrá og fyrirtækjaskrá, samræmt og einfaldað.

Sjálfvirkni innri kerfa verði augin og ferlar einfaldaðir til að minnka skrifinnskubyrði. Rutt verði úr vegi hindrunum sem kunna að standa í vegi fyrir að hægt sé að veita þjónustu á Netinu, meðal annars með því að endurskoða lög og reglugerðir. Stuðlað verði að friðhelgi einkalífs og persónuvernd.

Upplýsingatæknin verði nýtt til að styðja markmið um störf opinberra starfsmanna óháð staðsetningu.

Helstu aðgerðir

Samræmt heildarskipulag	Ábyrgð	Einfaldari stjórnsýsla	Ábyrgð
Bakland rafrænnar stjórnsýslu verði styrkt meðal annars með samræmingu, samvinnu og stuðningi við stofnanir	FOR	Ryðja úr vegi hindrunum fyrir rafrænni þjónustu með því að endurskoða og taka til í laga- og reglugerðarramma	Allir
Stöðlun og samræming í rafrænni stjórnsýslu	FOR/FJR	Samnýta og samhæfa miðlægar skrár, til dæmis þjóðskrá, fyrirtækjaskrá og ökutækjaskrá	FJR, DKM, SAM o.fl.
Skilvirk, samræmd og örugg samskipti milli upplýsingakerfa ríkisins	FOR/FJR	Innleiða rafræn skilríki í samskiptum við opinbera aðila	FJR
Rafræn samskipti skjalakerfa ríkisins	FJR	Þjónusta fyrir rafræna auðkenningu og rafrænar greiðslur	FOR/FJR
Samræmt og skilvirkt umhverfi rafrænna viðskipta	VRN	Innkaup ríkisins verði rafræn, þ.e. útboð, pantanir, reikningar og greiðslur	FJR
		Allar greiðslur af hálfu ríkisins verði rafrænar	FJR
		Unnt verði að greiða rafrænt fyrir þjónustu ríkisins	FJR
		Upplýsingataeknin verði nýtt til að styðja markmið um störf opinberra starfsmanna óháð staðsetningu	FJR
		Samræma og samnýta skrár sem innihalda landupplýsingar	UMH

Framþróun

Samkeppnishæfni netríkisins byggist á virku lýðræði, góðri menntun og öfluggu atvinnulífi

Markmið

1. Nýsköpun og rannsóknir

Samkeppnishæfni Íslands verði eflað með auknum rannsóknum, þróun og nýsköpun í notkun upplýsingatækni í þágu almennings og atvinnulífs. Netríkið Ísland verði skrefinu á undan og nýti sér nýjustu tækni. Fylgst verði með þróun upplýsingasamfélagsins erlendis og innanlands með ýmiss konar úttektum og kynningum og þróaðir mælikvarðar fyrir rafræna stjórnsýslu.

2. Menntun

Upplýsingatækni verði notuð í auknum mæli við nám og kennslu og fjölbreytni upplýsingatæknimenntunar verði aukin. Aukið verði samstarf menntastofnana við atvinnulíf og hagsmunaaðila. Netborgarinn geti í vaxandi mæli stundað fjölbreytt nám þar sem honum hentar og þegar honum hentar.

3. Samskipti og lýðræði

Möguleikar fólks til lýðræðislegrar þátttöku og samskipta við opinbera aðila verði auknir. Í því felst meðal annars aðkoma að stefnumótun, reglusetningu og ákvarðanatökufærlum opinberra aðila. Gerðar verði tilraunir með rafrænar kosningar á sveitarstjórnarstigi.

4. Atvinnulíf

Lögð verði áhersla á útvistun og notkun upplýsingatækni til að bæta alþjóðlegt samkeppnisumhverfi íslenskra fyrirtækja.

Helstu aðgerðir

Nýsköpun og rannsóknir	Ábyrgð	Menntun	Ábyrgð
Vakta þróun upplýsingasamfélagsins meðal annars með samanburði við önnur ríki, þróun innlendra mælikvarða, könnunum og kynningum	FOR	Notkun upplýsingatækni í námi og kennslu verði eflað meðal annars með stuðningi við UT-leiðtoga í grunn- og framhaldsskólum	MRN
Upplýsingar um rannsóknarinnviði á einum stað	MRN	Einstaklingsmiðuð próf á Netinu (rafrænn prófabanki)	MRN
Styrking miðstöðvar leiðsagnar fyrir frumkvöðla og lítil fyrirtæki (Impra)	IDN	Stafrænt námsefni fyrir grunn- og framhaldsskóla	MRN
		Gagnvirkt námsefni um landgræðslu fyrir leik- og grunnskóla	UMH
		Fjarnám fyrir veiðikorta- og skotvopnapróf	UMH
Samskipti og lýðræði	Ábyrgð	Atvinnulíf	Ábyrgð
Auka aðkomu almennings að stefnumótun, reglusetningu og annarri ákvarðanatöku opinberra aðila	Allir	Opinberir aðilar feli einkafyrirtækjum hugbúnaðarþróun, upplýsingatækniþjónustu og rekstur þar sem því verður við komið og hagkvæmt þykir	Allir
Tilraun með rafrænar sveitarstjórnarkosningar í tveimur sveitarfélögum 2010	SAM	Opinberir aðilar taki mið af þörfum atvinnulífsins við þróun upplýsingasamfélagsins	Allir
Þjóðaráttak í söfnun og varðveislu örnefna með þátttöku almennings	UMH		
Samvinnuvettvangur um þýðingar og nýyrði á sviði alþjóðaþýðinga	UTN		

Viðauki

Nefnd um mótun nýrrar stefnu um upplýsingasamfélagið var þannig skipuð:

Guðbjörg Sigurðardóttir, skrifstofustjóri, formaður

Guðfinna S. Bjarnadóttir, þingmaður

Hreinn Hreinsson, vefritstjóri

Lára Stefánsdóttir, varaþingmaður

Þórður Heiðar Þórarinnsson, fjármálastjóri

Með nefndinni starfaði Halla Björg Baldursdóttir, formaður verkefnisstjórnar um rafræna stjórnsýslu, og starfsmaður nefndarinnar var Ingibjörg Guðlaug Jónsdóttir, stjórn málafræðingur.

Nefndarstarfið fór fram frá nóvember 2007 til apríl 2008. Leitað var samráðs við tvo hópa, annars vegar kjarnahóp ráðuneytisstjóra og hins vegar ráðgjafahóp með fulltrúum ráðuneyta, stofnana og hagsmunaaðila. Á upplýsinga- og þjónustuveitunni Island.is var opnað umræðutorg þar sem almenningur og hagsmunaaðilar gátu kynnt sér tillögur um áherslur í hinni nýju stefnu og tjáð sig um þær.

Í kjarnahópi voru ráðuneytisstjórnarnir:

Áslaug Árnadóttir, viðskiptaráðuneyti

Baldur Guðlaugsson, fjármálaráðuneyti

Berglind Ásgeirsdóttir, heilbrigðisráðuneyti

Bolli Þór Bollason, forsætisráðuneyti

Grétar Már Sigurðsson, utanríkisráðuneyti

Guðmundur Árnason, menntamálaráðuneyti

Kristján Skarphéðinsson, iðnaðarráðuneyti

Magnús Jóhannesson, umhverfisráðuneyti

Ragnildur Hjaltadóttir, samgönguráðuneyti

Ragnildur Arnljótsdóttir, félags- og tryggingamálaráðuneyti

Sigurgeir Þorgeirsson, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneyti

Þorsteinn Geirsson, dóms- og kirkjumálaráðuneyti

Í ráðgjafahópi voru:

Angantýr Einarsson, fjármálaráðuneyti	Íris Björg Kristjánsdóttir, Alþjóðahús
Anna Guðrún Björnsdóttir, Samband íslenskra sveitarfélaga	Jónas Ingi Pétursson, Embætti ríkislögreglustjóra
Ari Kristinn Jónsson, Háskólinn í Reykjavík	Karl Alvarsson, samgönguráðuneyti
Birna Kolbrún Gísladóttir, umhverfisráðuneyti	Kristín Jónsdóttir, menntamálaráðuneyti
Bragi Leifur Hauksson, Tryggingastofnun	Margrét Erlendsdóttir, félags- og tryggingamálaráðuneyti
Eggert Ólafsson, Skýrslutæknifélag Íslands	Margrét Sæmundsdóttir, viðskiptaráðuneyti
Elfa Ýr Gylfadóttir, menntamálaráðuneyti	Pétur Ásgeirsson, utanríkisráðuneyti
Erna Guðmundsdóttir, BHM	Sigríður Anna Guðjónsdóttir, Samtök verslunar- og þjónustu
Friðrika Harðardóttir, menntamálaráðuneyti	Sigrún Klara Hannesdóttir, Upplýsing, félag bókasafns- og upplýsingafræða
Guðbjörg Björnsdóttir, Staðlaráð Íslands	Sigurður Á. Friðþjófsson, BSRB
Guðmundur H. Guðmundsson, umhverfisráðuneyti	Sigurður Davíðsson, menntamálaráðuneyti
Guðný Steina Pétursdóttir, sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneyti	Skúli Þór Gunnsteinsson, dóms- og kirkjumálaráðuneyti
Gunnar Alexander Ólafsson, heilbrigðisráðuneyti	Snorri Már Skúlason, ASÍ
Halla Einarsdóttir, Félag tölunarfræðinga	Sólveig Bjarnadóttir, dóms- og kirkjumálaráðuneyti
Hanna Dóra Másdóttir, iðnaðarráðuneyti	Sveinn Þorgrímsson, iðnaðarráðuneyti
Hannes G. Sigurðsson, Samtök atvinnulífsins	Þórólfur Árnason, Viðskiptaráð Íslands og Samtök upplýsingatæknifyrirtækja
Haraldur Agnar Bjarnason, fjármálaráðuneyti	Þórunn Sæmundsdóttir, umhverfisráðuneyti
Helga Óskarsdóttir, viðskiptaráðuneyti	Þuríður Hjartardóttir, Neytendasamtökin
Hrafnhildur Sigurðardóttir, utanríkisráðuneyti	Ævar Ísberg, Embætti ríkisskattstjóra
Inga Ósk Jónsdóttir, iðnaðarráðuneyti	Örn S. Kaldalóns, ICEPRO
Ingibjörg Karlsdóttir, Öryrkjabandalag Íslands	
Ingilín Kristmannsdóttir, samgönguráðuneyti	
Ingimar Einarsson, heilbrigðisráðuneyti	